

Folketinget
lov@ft.dk

Holmens Kanal 22
1060 København K
Telefon 33 92 93 00
sim@sim.dk
www.sim.dk

Sagsnr.
2015 - 9814

Valgklage fra Allan Anarchos

Doknr.
298320

Fra Allan Anarchos, Kapelvej 19, 3. th., 2200 København N, har Social- og Indenrigsministeriet modtaget vedhæftede e-mail af 10. december 2015, hvori Allan Anarchos har klaget over Københavns Kommune og afstemningsstedet Nørrebro Park Skole, idet klager har oplyst, at han på afstemningsdagen blev afvist fra at afgive stemme, da han ikke havde medbragt sit valgkort og ikke kunne fremvise legitimation med CPR-nummer. Klager har endvidere oplyst, at han havde medbragt legitimation i form af mastercard og buskort, hvilket han mener var tilstrækkeligt. Endelig har Allan Anarchos klaget over de tilfornordnede vælgeres, valgstyrelserens og efterfølgende Folkeregisterets håndtering af situationen.

Dato
15-12-2015

Københavns Kommune har i anledning af klagen ved vedhæftede brev af 11. december 2015 bl.a. oplyst følgende:

"Valgstyrelserformanden har oplyst, at Allan Anarchos blev henvist til oplysningsbordet, da han ikke havde sit valgkort med. Her blev det oplyst, at et buskort og et mastercard ikke var tilstrækkelig legitimation, og at han derfor ikke kunne stemme. En valgtilfornordnet på gulvet henviste ham herefter til valgstyrelserformanden.

Valgstyrelserformanden henviste til vejledningen for valgstyrelser. Allan Anarchos og valgstyrelserformanden var ikke enige i, hvordan vejledningens ordlyd skulle tolkes i forhold til, om gyldig legitimation skal være påført cpr. nr. Valgstyrelserformanden kan ikke erindre, at han skulle have afvist at ringe til en jurist i Social- og Indenrigsministeriet eller Københavns Kommune.

Trine Oliveri fra Folkeregisteret i Københavns Kommune har oplyst til sagen, at hun var i telefonisk kontakt med Allan Anarchos på valgdagen. Trine Oliveri har endvidere oplyst, at det var meget vanskeligt at rådgive Allan Anarchos, både fordi samtalen gentagne gange blev afbrudt, da telefonen manglede strøm, og fordi opkaldet blev foretaget fra et sted med meget baggrundsstøj. Derudover var Allan Anarchos meget ophidset over episoden på valgstedet.

Trine Oliveri oplyste Allan Anarchos om, at han i tilfælde af, at han hverken havde sit valgkort, kørekort, sundhedskort eller pas med til afstemningsstedet, skulle medbringe anden dokumentation, der kunne identificere ham. Allan Anarchos blev desuden vejledt til at gå tilbage til valgstedet. På grund af den dårlige telefonforbindelse nåede Trine Oliveri ikke at vejlede yderligere."

Københavns Kommune har endvidere oplyst, at kommunens valgsekretariat har udarbejdet en vejledning til valgstyrelserne, hvoraf det fremgår, at vælgere uden valgkort skal

henvises til den tekniske valgsekretær, der skal undersøge, om vælgeren er optaget på valglisten, og at vælgeren i den forbindelse skal vise legitimation, f.eks. sundhedskort, pas eller kørekort. Kommunen har hertil oplyst, at der alene er tale om eksempler, som ikke er en udtømmende opremsning, ligesom det ikke er angivet som et krav, at legitimationen indeholder oplysninger om CPR-nummer.

Københavns Kommune har i forlængelse heraf anført følgende i kommunens udtalelse:

"Valgsekretariatet vurderer på den baggrund, at et buskort med billede er tilstrækkelig legitimation, hvis der i øvrigt ikke er tvivl om vælgerens identitet.

Valgsekretariatet skal derfor beklage, at Allan Anarchos er blevet afvist alene med den begrundelse, at han ikke kunne fremvise legitimation med cpr. nr. Valgsekretariatet vil fremadrettet indskærpe ovenstående regler over for valgsekretærer, valgstyrelser og tilfornordnede vælgere.

Valgsekretariatet skal endvidere beklage, at valgstyrrerformanden ikke tog kontakt til valgsekretæren med henblik på at kontakte Valgsekretariatet eller Folkeregistret for at få vejledning i forhold til spørgsmålet.

Og endeligt skal Valgsekretariatet beklage, at det bl.a. pga. den dårlige telefonforbindelse ikke lykkedes at give Allan Anarchos en sammenhængende vejledning, da han efterfølgende kontaktede Københavns Kommune telefonisk."

Social- og Indenrigsministeriet kan i den anledning oplyse, at det følger af § 99, stk. 1, i lov om valg til Folketinget (folketingsvalgloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 369 af 10. april 2014, at afstemningen på afstemningsdagen finder sted i overensstemmelse med reglerne i kapitel 7 for folketingsvalg.

Folketingsvalglovens § 47 lyder således:

"§ 47. Valgret udøves ved personligt fremmøde på afstemningsstedet. Vælgeren skal inden stemmeafgivningen aflevere sit valgkort til valglisteføreren. Har en vælger ikke medbragt valgkort, udskrives et valgkort. Valglisteføreren skal forlange, at vælgeren giver oplysning om sin fødselsdato. Vælgeren skal i øvrigt på forespørgsel give oplysning om sit navn og sin bopæl. Hvis der er tvivl om en vælgers identitet, skal denne fastslås, om fornødent ved fremlæggelse af dokumentation herfor. Derefter, og når valglisteføreren har afmærket vælgerens navn på valglisten, udleveres en stemmeseddel til vælgeren."

Af Social- og Indenrigsministeriets vejledning nr. 10724 af 5. oktober 2015 om afholdelse af folkeafstemning torsdag den 3. december 2015 om omdannelse af retsforbeholdet til en tilvalgsordning fremgår af afsnit 7.2. bl.a. følgende:

"Det er ikke nogen betingelse, at valgkort medbringes ved stemmeafgivningen, se lovens § 47, 3. pkt. [...]. Personer uden fast opholdssted, som kun får tilsendt et valgkort, hvis de anmoder om det, kan ligesom de vælgere, der har glemt at medbringe deres valgkort, stemme på afstemningsdagen uden valgkort, hvis de medbringer legitimation, f.eks. kørekort, pas eller sundhedskort. [...]

[...]

Som det fremgår af folketingsvalglovens § 47, 6. pkt., skal en vælgers identitet, hvis der er tvivl herom, fastslås, om nødvendigt ved, at vælgeren bliver bedt om at fremlægge dokumentation herfor (ID). Det vil ikke være i overensstemmelse med loven, hvis der kræves ID af alle, der stemmer. Dokumentation for en vælgers identitet skal alene kræves i tilfælde, hvor der er tvivl om den pågældende vælgers identitet. Der kan endvidere ikke stilles et ge-

nerelt krav om billedlegitimation, mens der konkret vil kunne stilles krav herom, hvis der, efter at vælgeren har fremvist legitimation uden billede, stadig er tvivl om vælgerens identitet."

Det følger således ikke af valglovgivningen, at der skal fremvises legitimation med CPR-nummer, hvis en vælger ikke har medbragt sit valgkort.

Social- og Indenrigsministeriet har noteret sig Københavns Kommunes oplysninger om, at kommunen fremadrettet vil indskærpe over for valgsekretærer, valgstyrere og tilforordnede vælgere, at en vælger ikke kan afvises fra at afgive stemme alene med den begrundelse, at vælgeren ikke kan fremvise legitimation med CPR-nummer. Ministeriet har endvidere noteret sig kommunens beklagelse af, at klager blev afvist fra at stemme med den pågældende begrundelse, og at valgstyrerformanden ikke tog kontakt til valgsekretæren med henblik på at kontakte Valgsekretariatet eller Folkeregisteret for at få vejledning om spørgsmålet. Ministeriet kan i den forbindelse tilslutte sig grundlaget for kommunens beklagelse af den alvorlige fejl.

Københavns Kommunes udtalelse giver herefter ikke Social- og Indenrigsministeriet anledning til yderligere bemærkninger.

Klageren er herfra underrettet om, at sagen oversendes til Folketinget.

Med venlig hilsen
Nikolaj Stenfalk

KØBENHAVNS KOMMUNE
Kultur- og Fritidsforvaltningen
Sekretariat og Presse

Social- og Indenrigsministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København
Valgenheden
Att: Christina Løtzsch Hansen

11-12-2015

Sagsnr.
2015-0255796

Dokumentnr.
2015-0255796-9

Besvarelse af valgklage fra Allan Anarchos

Social- og Indenrigsministeriet har i mail af 11. december 2015 bedt Københavns Kommune om at besvare en valgklage fra Allan Anarchos.

Allan Anarchos har i mail af 10. december 2015 oplyst, at han torsdag den 3. december 2015 er mødt op på sit afstemningssted for at stemme. Han ankom ca. en time, inden afstemningen sluttede, men blev afvist.

Allan Anarchos oplyser, at da han ikke havde medbragt sit valgkort, viste han i stedet sit masterkort og buskort som legitimation. Allan Anarchos har endvidere oplyst, at han ikke har pas eller kørekort, og at han ikke havde sit sundhedskort med. Allan Anarchos blev afvist på afstemningsstedet med den begrundelse, at han ikke kunne fremvise legitimation med cpr. nr., som fx sundhedskort, pas eller kørekort.

Allan Anarchos klager over:

1. at han er blevet afvist på valgstedet med den begrundelse, at han ikke kunne fremvise legitimation med cpr. nr.
2. at de tilforordnede vælgere ved oplysningsbordet i den forbindelse ikke henviste ham til valgstyrelsen
3. at han, da han på eget initiativ efterfølgende drøftede sagen med en valgstyrelser, endnu engang blev afvist med henvisning til, at mastercard og buskort ikke er tilstrækkeligt information
4. at valgstyrelseren ikke tog kontakt til en jurist i Københavns Kommune eller i Social- og Indenrigsministeriet, da Allan Anarchos bad den pågældende om dette
5. at Allan Anarchos først blev kontaktet af en jurist fra Københavns Kommune 20-30 minutter efter, at han havde henvendt sig til Københavns Kommunes hovednummer, og dermed ikke nåede at stemme

På baggrund af henvendelsen fra Allan Anarchos har Valgsekretariatet bedt Trine Oliveri, kontorchef i Folkeregisteret i Københavns Kommune og valgsekretæren på valgstedet 5. vest, Nørrebro Park Skole om at komme med bemærkninger til sagen.

Valgsekretæren på valgstedet Nørrebro Park Skole oplyser følgende:

Kultur, Presse og Projekt

Rådhuspladsen 1
1550 København V

Mobil
2146 6198

E-mail
A92L@kff.kk.dk

EAN nummer
5798009780515

Valgsekretæren var ikke selv til stede i forbindelse med episoden. Valgsekretæren har derfor kontaktet valgstyrrerformanden, der afviste Allan Anarchos, fordi Allan Anarchos ikke havde medbragt legitimation med cpr. nr.

Valgstyrrerformanden har oplyst, at Allan Anarchos blev henvist til oplysningsbordet, da han ikke havde sit valgkort med. Her blev det oplyst, at et buskort og et mastercard ikke var tilstrækkelig legitimation, og at han derfor ikke kunne stemme. En valgtilforordnet på gulvet henviste ham herefter til valgstyrrerformanden.

Valgstyrrerformanden henviste til vejledningen for valgstyrelser. Allan Anarchos og valgstyrrerformanden var ikke enige i, hvordan vejledningens ordlyd skulle tolkes i forhold til, om gyldig legitimation skal være påført cpr. nr. Valgstyrrerformanden kan ikke erindre, at han skulle have afvist at ringe til en jurist i Social- og Indenrigsministeriet eller Københavns Kommune.

Trine Oliveri fra Folkeregisteret i Københavns Kommune har oplyst til sagen, at hun var i telefonisk kontakt med Allan Anarchos på valgdagen. Trine Oliveri har endvidere oplyst, at det var meget vanskeligt at rådgive Allan Anarchos, både fordi samtalen gentagne gange blev afbrudt, da telefonen manglede strøm, og fordi opkaldet blev foretaget fra et sted med meget baggrundsstøj. Derudover var Allan Anarchos meget ophidset over episoden på valgstedet.

Trine Oliveri oplyste Allan Anarchos om, at han i tilfælde af, at han hverken havde sit valgkort, kørekort, sundhedskort eller pas med til afstemningsstedet, skulle medbringe anden dokumentation, der kunne identificere ham. Allan Anarchos blev desuden vejledt til at gå tilbage til valgstedet. På grund af den dårlige telefonforbindelse nåede Trine Oliveri ikke at vejlede yderligere.

Valgsekretariatet har følgende bemærkninger. Det fremgår af folketingsvalglovens § 47, at:

”Valgret udøves ved personligt fremmøde på afstemningsstedet. Vælgeren skal inden stemmeafgivningen aflevere sit valgkort til valglisteføreren. Har en vælger ikke medbragt valgkort, udskrives et valgkort. Valglisteføreren skal forlange, at vælgeren giver oplysning om sin fødselsdato. Vælgeren skal i øvrigt på forespørgsel give oplysning om sit navn og sin bopæl. Hvis der er tvivl om en vælgers identitet, skal denne fastslås, om fornødent ved fremlæggelse af dokumentation herfor. Derefter, og når valglisteføreren har afmærket vælgerens navn på valglisten, udleveres en stemmeseddel til vælgeren.”

Valgsekretariatet har på den baggrund udarbejdet en vejledning til valgstyrelserne, hvoraf det på side 17 fremgår, at vælgere uden valgkort, skal henvises til den tekniske valgsekretær, der undersøger om vælgeren er optaget på valglisten. Vælgeren skal i den forbindelse vise legitimation fx sundhedskort, pas eller kørekort. Der er alene tale om eksempler, som ikke er en udtømmende opremsning, ligesom det ikke er angivet som et krav, at legitimationen indeholder oplysninger om cpr. nr. Vejledningen til valgstyrelser er vedhæftet til orientering.

Valgsekretariatet vurderer på den baggrund, at et buskort med billede er tilstrækkelig legitimation, hvis der i øvrigt ikke er tvivl om vælgerens identitet.

Valgsekretariatet skal derfor beklage, at Allan Anarchos er blevet afvist alene med den begrundelse, at han ikke kunne fremvise legitimation med cpr. nr. Valgsekretariatet vil fremadrettet indskærpe ovenstående regler over for valgsekretærer, valgstyrelser og tilforordnede vælgere.

Valgsekretariatet skal endvidere beklage, at valgstyrelsesformanden ikke tog kontakt til valgsekretæren med henblik på at kontakte Valgsekretariatet eller Folkeregistret for at få vejledning i forhold til spørgsmålet.

Og endeligt skal Valgsekretariatet beklage, at det bl.a. pga. den dårlige telefonforbindelse ikke lykkedes at give Allan Anarchos en sammenhængende vejledning, da han efterfølgende kontaktede Københavns Kommune telefonisk.

Med venlig hilsen

Mette Marie Sundbøll

Vejledning til valgstyrrerformanden og valgstyrrerne

Folkeafstemningen 2015

Til valgstyrrerformanden og valgstyrrerne

Du er udpeget til valgstyrrelsen som enten valgstyrrerformand eller valgstyrrer på et af de kbenhavnsske valgsteder ved folkeafstemningen 2015.

I denne vejledning fr du en gennemgang af, hvilke opgaver henholdsvis valgstyrrerformanden og valgstyrrerne har op til valgdagen og på selve valgdagen. Hvis du har spørgsmål inden valgdagen, kan du kontakte valgsekretæren på dit valgsted.

Husk at brevstemme inden valgdagen, medmindre du er valgstyrrer/valgstyrrerformand på dit eget valgsted. Du skal medbringe gyldig legitimation, for eksempel sundhedskort.

I Københavns Kommune kan du brevstemme på forskellige borgerservicecentre og på udvalgte biblioteker. Du finder adresser og åbningstider på www.kk.dk/valg.

Rigtig god fornøjelse med valget.

Foruden denne vejledning skal du sætte dig grundigt ind i

1. Vejledning til tilforordnede vælgere
2. Eksempelsamling til bedømmelse af udfyldte stemmesedler (eftersendes)
3. Vejledning i fall back-procedure i tilfælde af nedbrud for digital valgliste (eftersendes)
4. Orientering fra Københavns Politi om sikkerhedsprocedurer (eftersendes)

Oversigt over Social- og Indenrigsministeriets love, bekendtgørelser og vejledninger om folketingsvalg

Disse kan være nyttige som baggrundsviden.

Lov om valg til Folketinget: <https://www.retsinformation.dk/Forms/r0710.aspx?id=162511>

Social- og Indenrigsministeriets vejledning om afholdelse af folkeafstemning:

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=174611>

Følgende afsnit i vejledningen er relevant for dig:

- afsnit 8.7.3 om "Valgstyrenes gennemgang og kontrol af de modtagne brevstemmer",
- afsnit 7 om "Afstemning på valgdagen"
- afsnit 9 om "Opgørelse af afstemningen" (9.1 til og med 9.4)
- Bilag 6: Bekendtgørelsen om bedømmelse af stemmesedler afgivet til folketingsvalg

Bekendtgørelse om valgagitation: <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=57730>

GENERELT

Arbejdsplan

Borgerrepræsentationen har besluttet, at der skal være 3-holdsdrift på alle valgsteder.

Valgstyrelsen indgår i arbejdsplanen, som valgsekretæren udarbejder. Det er vigtigt, at arbejdsplanens fastsatte arbejdstider og pauser nøje overholdes, og at ingen forlader sin plads uden at være afløst.

Forplejning

Valgbestyrelsen har besluttet, at alle valgsteder, med undtagelse af valgsteder, der har en forpagtningsaftale, skal deltage i central bestilling af mad og drikkevarer. Menuen er følgende:

Morgenmad:

- Skyr med hjemmelavet müsli og frugtkompot efter sæson
- Rugbrød med smør og skiveskåret ost
- Juice & mælk
- Rundstykker og basser

Frokost:

- Marineret sild m. karrysalat.
- ½ æg m. mayonnaise og rejer
- Roastbeef m. hjemmerørt remoulade syltet agurk og peberrod
- Flæskesteg m. rødkål og syltet agurk
- Hummus, avokado og frisk grønt og salat (veg.)
- Hjemmerørt hønsesalat m. champignon, asparges og bacon
- Ost m. peberfrugt
- Hele rugbrød, boller af lyst brød og smør.

Aften:

Forret:

- Kold lakse anretning m. grøn sauce, salat og brød
- (dampet fersk laks maskeret med kold sauce m. friske krydderurter, blandet grøn salat, citron og hjemmebagt brød)

Hovedret:

- Varm porcchetta med krydderurter anrettet på glaserede rodfrugter
- (Italiensk rullesteg – nakkefilet rullet med hakkede krydderurter-citron-hvidløg. Bagte rodfrugter vendt i karamel med rosmarin)
- Kold rosa kalvefilet serveret med syltede svampe – rødløg
- Vinter cole slaw (hvidkål-rødkål-grønkål-gulerødder i slaw dressing)
- Perlesalat m. bagt selleri, syltede rødløg, mandarin, sojabagt mandler og krydderurter
- Kold kartoffelsalat vendt i krydderurteolie

Vegetar:

- Varm cremet græskarsuppe m. creme fraiche, ristede kerner og krydderurter & flüte
- Alle salater/råkoster som til den traditionelle hovedret.

Dessert:

- Blommetrifli

Mellemmåltider:

- Blandet frugt
- Muffin

Valgstyrelsen og valgsekretæren

De politiske partier udpeger efter forholdstalsvalg medlemmer til en valgstyrelse til hvert af de 50 valgsteder. Hver valgstyrelse består af én formand og 4 valgstyrere.

Det er valgstyrelsen, som er ansvarlig for brevstemmemødet dagen før valgdagen og for selve afstemningen på valgdagen og den efterfølgende stemmeoptælling på valgstedet.

Valgsekretæren har det praktiske ansvar og tager sig af praktiske opgaver og spørgsmål vedrørende det konkrete valgsted op til valget og på selve valgdagen, fx bespisning, kontakt til den ansvarlige på valgstedet, vagtplaner m.m.

Det kan forekomme, at der er mangel på valgstyrere på valgdagen. For at valget kan afvikles i overensstemmelse med reglerne, skal valgstyrelsen være fuldtallig på valgdagen. Det er derfor nødvendigt at udpege tilforordnede vælgere som valgstyrere, hvis dette ikke er tilfældet.

Hvis pladsen som valgstyrerformand ikke er besat 10 dage inden valget, udpeger Valgsekretariatet en ny valgstyrerformand. Dette sker i dialog med partiet.

Hvis valgstyrelsen ikke er fuldtallig på valgdagen, skal valgsekretæren udpege de resterende medlemmer på valgdagen. Pladsen besættes så vidt muligt med en tilforordnet vælger fra samme parti eller samme valggruppe. Hvis dette ikke er muligt, kan det være nødvendigt at besætte pladsen med en tilforordnet vælger fra modsatte valggruppe.

Principperne for udpegning af valgstyrerformænd og valgstyrelsesmedlemmer er godkendt af Valgbestyrelsen.

Diæter til valgstyrere

- 405 kr. for deltagelse i brevstemmemødet
- 1.215 kr. for deltagelse på valgdagen fra kl. 08.00, **og til valget er talt op**

Valgstyrelsen modtager diæter for at deltage i brevstemmemødet og for deltagelse på valgdagen. Der udbetales ikke diæter for deltagelse i et eventuelt valgstyremøde.

Tilforordnede vælgere

De tilforordnede vælgere er udpeget af de politiske partier blandt deres medlemmer. Derudover er der et stigende antal vælgere, der melder sig som valgtilforordnede, uden at være medlem af et politisk parti. For at være valgtilforordnet skal man være vælger til valget i Københavns Kommune.

De tilforordnede vælgere skal under valgsekretærens og valgstyrelsens instruktion:

- modtage valgkort
- registrere vælgerne i valglisten
- udlevere stemmesedler
- guide vælgerne hen til valgbordene og stemmeboksene, så der ikke opstår kø
- sørge for, at vælgere, der ikke kan komme ind i valglokalet, får mulighed for at stemme uden for valglokalet
- sørge for, at vælgerne putter stemmesedlen i stemmeurnen
- hjælpe med optællingen af stemmer på partierne, når valghandlingen er afsluttet

Diæter til tilforordnede vælgere

- Tilforordnede, der deltager under selve valget og til optællingen: 1.215 kr.
- Hvis optællingen først er færdig efter kl. 01.00: 100 kr. i timen, dog max 400 kr. Husk at notere sluttidspunktet, hvis dette er tilfældet. *Det anses ved dette valg for højst usandsynligt, at optællingen varer så længe.*

NYE TILTAG SIDEN SIDSTE VALG OG OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER I ØVRIGT

- Alle valgsteder i Københavns Kommune har nu digitale valglister. Det vil sige, at registreringen af vælgeren sker ved, at vælgerens valgkort scannes ved valgbordet, og vælgeren registreres digitalt, i stedet for i en fysisk valgliste som tidligere. Der er en teknisk valgsekretær, der er ansvarlig for systemet, til stede hele valgdagen.

De digitale valglister gør registreringen af vælgere i valglisten lettere, da vælgerne kan henvende sig til alle valgborde. Vælgerne skal derfor henvende sig til det valgbord, hvor køen er mindst. Det betyder, at de tilfornede vælgere skal være særligt opmærksomme på at guide vælgerne hen til det valgbord, hvor køen er mindst, så der ikke opstår flaskehalse. Erfaringsmæssigt betyder det også, at der kan opstå trængsel foran stemmeboksene, og det er derfor også vigtigt, at de tilfornede vælgere ved stemmeboksene sørger for at guide vælgerne frem til de ledige stemmebokse.

Man skal også være opmærksom på, at vælgerne typisk møder op med hele det modtagne brev i A4-format, hvor kun den nederste del er selve valgkortet. Da dette skal rives af inden registreringen ved valgbordet, forsinker det køerne, især i spidsbelastningsperioderne. Sørg for, at de tilfornede på gulvet opfordrer vælgerne til at skille de to dele ad.

- Vælgere med handicap eller nedsat førlighed kan søge om at blive optaget på valglisten på et andet afstemningssted i den opstillingskreds, hvor de bor. Der kan derfor være vælgere på valglisten, som ikke har adresse i afstemningsområdet. Er du i tvivl, så kontakt Folkeregistret.
- Det er vigtigt, at adgangsforholdene på valgstedet er i orden for vælgere med et handicap eller nedsat førlighed. F.eks. skal ramper, elevatorer og lignende være klar til brug, og valgsekretæren skal have nøgler m.m. til lifte og lign.

Hvis det ikke er muligt for vælgere med handicap eller nedsat førlighed at komme ind på valgstedet, f.eks. pga. trapper, skal der være opstillet en pavillon uden for valgstedet, så vælgerne har mulighed for at stemme uset af andre.

Buddet skal sørge for at sætte et handicappiktogram op på pavillonen.

På valgdagen skal der hele tiden være tilfornede vælgere til at tage imod vælgerne ved pavillonen.

Der er desuden lavet et skilt, som skal sættes op ved indgangen til valgstedet med et telefonnummer til en valgstyrer eller tilfornet vælger.

- Der er lavet en videoguide til tilfornede vælgere ved valgbordet: <http://youtu.be/df6SfRnLEH4> og til tilfornede vælgere ved indgangen: <https://youtu.be/S58RIxB2Ps0>

Det er derudover vigtigt, at de tilfornede vælgere ved valgbordene får en grundig mundtlig instruktion inden åbningen af valget på selve valgdagen.

- Vælgeres afkrydsning af stemmesedlen sker med røde kuglepenne for at gøre optællingen lettere.

OPGAVER OG FUNKTION OP TIL OG PÅ VALGDAGEN FOR VALGSTYRERFORMANDEN OG VALGSTYRERNE

Valgstyrene har det overordnede ansvar for:

- brevstemmemødet dagen før valgdagen
- afviklingen af valget i samarbejde med valgsekretæren
- optællingen på valgaftenen

Valgstyrelsen skal bl.a.:

- deltage i kontrol af modtagne brevstemmer (brevstemmemødet) onsdag den 2. december, kl. 14
- underskrive afstemningsbøgerne, når optællingen er afsluttet på valgaftenen
- sørge for ro og orden i afstemningslokalet på valgdagen
- afklare tvivlsspørgsmål under afstemningen
- holde øje med, at der ikke foregår valgagitation i afstemningslokalet eller umiddelbart i tilknytning her-til, og afgøre, om og på hvilken måde pressen skal have adgang til stemmelokalet
- bedømme de tvivlsomme stemmesedler i forbindelse med optællingen

Særligt for formanden:

- Godkende indsamlinger på valgstedet sammen med valgsekretæren
- Godkende tegning af bordopstilling senest 14 dage før valget
- Besøge valgstedet og kontrollere opstillingen senest den 2. december sammen med valgsekretæren
- Holde åbnings- og afslutningstalen på valgdagen samt talen for de tilforordnede vælgere
- Underskrive blanketter til udbetaling af honorarer, diæter m.m.

BREVSTEMMEMØDET ONSDAG DEN 2. DECEMBER

HVAD

Til brevstemmemødet dagen før valget gennemgås og kontrolleres det, om brevstemmerne kan tages i betragtning, og om brevstemmerne er kommet til det rette valgsted.

HVOR OG HVORNÅR

Brevstemmemødet afholdes dagen før valgdagen i Borgerservice Indre By, Nyropsgade 1, 1620 København V fra kl. 14.00. Mødet varer, indtil valgstedets brevstemmer er gennemgået. Du får nærmere information fra Folkeregistret, når valget udskrives.

HVEM

Ved brevstemmemødet deltager valgstyrelsen og valgsekretæren. Folkeregistret er til stede ved mødet, men det er valgstyrelsen og valgsekretæren, der sammen skal have styr på, hvordan gennemgangen af brevstemmerne skal ske.

Antallet af brevstemmer kan være stort, og derfor skal hele valgstyrelsen så vidt muligt deltage. Der skal minimum deltage 2 valgstyrere.

HVORDAN

Hvert valgsted modtager fra Folkeregistret :

- Valgstedets brevstemmer
- en liste over de vælgere, som har brevstemt
- en bunke frasorterede brevstemmer, der ikke fremgår af listen, fordi vælgeren ikke er optaget på valglisten. Disse skal registreres som ikke i betragtningtagne brevstemmer.

NB! Brevstemmerne skal ikke krydses af i papirvalglisten!

Du skal sammen med valgstyrelsen gøre følgende:

1. Brevstemmerne sorteres efter vælgernumre. Vælgernummer fremgår af yderkuvertens bagside.
2. Listen over vælgere, der har brevstemt, er opstillet i vælgernummer-rækkefølge. Antallet af brevstemmer skal eftertælles og sammenholdes med den udleverede liste. Hvis antallet ikke stemmer med det antal, som Folkeregistret har anført, kontaktes Folkeregistret.
3. Antallet af brevstemmer modtaget fra Folkeregistret på brevstemmemødet noteres på afstemningsbogens s. 2.
4. Yderkuverterne åbnes. **Inderkonvolutten med stemmesedlen må under ingen omstændigheder åbnes.**
5. Herefter gennemgås hver enkelt brevstemmes yderkuvert og følgebrev for at tjekke, om brevstemmen kan tages i betragtning. Gennemgangen foretages som beskrevet nedenfor. Hvis en brevstemme kan tages i betragtning, kan vælgeren ikke stemme på valgdagen.
6. Hvis en brevstemme ikke kan tages i betragtning (jf. pkt. 1-6 nedenfor), streges vælgeren på listen over brevstemmer.

Årsagen til, at brevstemmen ikke kan komme i betragtning, anføres på yderkuverten, og den uåbnede inderkuvert og følgebrevet lægges ned i yderkuverten igen.

Det samlede antal af brevstemmer, der ikke kan tages i betragtning, registreres på afstemningsbogens s. 2.

Brevstemmer, der ikke tages i betragtning, skal holdes adskilt fra de andre brevstemmer. På valgdagen pakkes de i kuverten B.2 (rød).

7. Hvis du modtager brevstemmer fra et andet valgsted, skal de tilføjes listen over brevstemmer
8. Brevstemmer, som hører til et andet valgsted, men som ved en fejl ligger i bunken, skal returneres til Folkeregisteret, som sørger for, at brevstemmen kommer til rette afstemningssted.

Det er VIGTIGT, at du noterer antallet af forkert placerede brevstemmer på afstemningsbogens s. 2.

Opdatering af den digitale valgliste

Valgsekretæren skal efter gennemgangen sørge for, at supportgruppen:

9. scanner brevstemmer, der ikke kan tages i betragtning ud af den digitale valgliste
10. indscanner brevstemmer, der ikke allerede er indscannet i den digitale valgliste (f.eks. brevstemmer modtaget fra andre valgsteder).

Når gennemgangen er brevstemmer er færdig, og valglisten er opdateret, SKAL antallet af brevstemmer i den digitale valgliste svare til antallet af brevstemmer, der kan tages i betragtning ifølge valgstyrelsens gennemgang. De to tal SKAL være ens. Valgstyrerformanden skal underskrive listen over brevstemmer. Listen tages med ud til afstemningsstedet, hvor den opbevares sammen med brevstemmerne indtil valgdagen.

Når gennemgangen er slut tager valgsekretæren og valgstyrerformanden ud til valgstedet, hvor brevstemmer, valgliste, listen over vælgere der har brevstemt og erstatningsvalgkort låses inde. Brevstemmerne skal blive i yderkuverten sammen med følgebrevet og opbevares i et aflåst rum, indtil afstemningen er afsluttet på valgdagen.

SÅDAN VURDERES DET OM BREVSTEMMERNE KAN TAGES I BETRAGTNING

Brevstemmematerialet består af:

1. En brun yderkuvert
2. Et attesteret følgebrev
3. En rød konvolut med stemmeseddel

Brevstemmerne gennemgås af valgstyrrerne efter reglerne i § 65 i folketingsvalgloven:

Yderkuverterne åbnes. **Inderkonvolutten med stemmesedlen må under ingen omstændigheder åbnes.** En brevstemme kan ikke komme i betragtning, såfremt:

1. afsenderen ikke er opført på valglisten,
2. afsenderen er død inden valgdagen,
3. yderkuverten indeholder flere end ét følgebrev og én konvolut,
4. der ikke er anvendt det brevstemmemateriale, som Social og Indenrigsministeren har tilvejebragt,

5. den foreskrevne fremgangsmåde (udfyldning, attestation, underskrift m.v.) ved brevstemmeafgivningen ikke har været fulgt, eller
6. brevstemmen ikke er afgivet inden for lovens frister.

Er der fra samme vælger modtaget mere end én brevstemme, der kan komme i betragtning, er det den sidst afgivne brevstemme, der kommer i betragtning. Tidspunkterne fremgår af følgebrevene.

Ad 4) en brevstemme kan tages i betragtning, selv om den er afgivet på brevstemmemateriale fremstillet til brug ved tidligere folkeafstemninger. Er der anvendt brevstemmemateriale til Europa-Parlamentsvalg, folketingsvalg, kommunale eller regionale valg, kan brevstemmen derimod ikke komme i betragtning.

Ad 5) vedr. udfyldning, attestation m.v.

Følgebrevet skal være:

- Underskrevet af vælgeren
- Underskrevet af en af stemmemodtagerne samt stemplet med kommunens/plejecentrets/ambassadens/repræsentationens stempel
NB! En brevstemme kan tages i betragtning, selv om følgebrevet mangler myndighedens stempel på attesten, hvis der ikke er tvivl om, at brevstemmen er afgivet på et af de steder, hvor der kan brevstemmes, eller at brevstemmen er afgivet til en stemmemodtager, der er udpeget af Økonomi- og Indenrigsministeriet, jf. listen over stemmemodtagere.
- Stemplet med stemmemodtagerens navnestempel eller stillingsbetegnelse "tilforordnet"

Bemærk, at der nedenfor er tale om et eksempel hentet fra et tidligere valg:

FØLGEBREV (Udfyldes med blokbogstaver)

Til _____ Kommunalbestyrelse

Undertegnede

Efternavn	Samlige fornavn og mellemnavn	Fødselsdag måned år
Gælder til	Egkønskab	

fremsender hermed _____ stk. konvolutter med stemmeseddel til henholdsvis kommunalbestyrelsesvalg og regionsrådsvalg.

Jeg erklærer, at jeg har udfyldt stemmesedlerne uden overværelse af andre, lagt dem i konvolutter og tilklæbet disse.

_____, den _____ 20 _____ **[Vælgerens underskrift]**
(Vælgerens egenhændige underskrift)

ATTEST

Det attesteres herved, at ovennævnte vælger i overværelse af undertegnede har underskrevet ovenstående erklæring egenhændigt på tid og sted som anført, samt at stemmeafgivningen har fundet sted uden overværelse af andre. Vælgeren har forevist fornøden legitimation.

**Kommunens, ambassaden, konsulatets
stempel**

Dato _____

[Stemmmodtagernes underskrift]

(Underskrift)

[Stemmmodtagerens navn/stilling]

(Bilag)

VEND

Hvis der er givet hjælp til stemmeafgivningen

- skal brevstemmemodtageren eller den person vælgeren har udpeget til at yde hjælpen, stemple følgebrevet med ordene "hjælp ydet til udfyldelse af stemmesedlen" efterfulgt af sin underskrift
- Hvis vælgeren ikke har været i stand til at underskrive følgebrevet skal den ene af stemmemodtagerne underskrive med sit eget navn efterfulgt af ordet "for" samt vælgerens navn.
- Hvis vælgeren har bedt om hjælp til at pakke materialet stemples følgebrevet og yderkuverten med "Hjælp ydet til pakning"

FØLGEBREV (Udfyldes med blokbogstaver)

Til _____ Kommunalbestyrelse

Undertegnede

Følgebrev		Særlige bemærkninger og tilføjelser		Følgebrev nr. _____ af _____	
Gælder for			Bekræftelse		

fremsender hermed _____ stk. konvolutter med stemmeseddel til henholdsvis kommunalbestyrelsesvalg og regionsrådsvalg.

Jeg erklærer, at jeg har udfyldt stemmesedlerne uden overværelse af andre, lagt dem i konvolutter og tilklæbet disse.

vælgerens eller den ene stemmemodtagerens

underskrift* efterfulgt af "for" og vælgerens

_____ den _____ 20 _____
i/steed _____ navn

ATTEST

Det attesteres herved, at ovennævnte vælger i overværelse af undertegnede har underskrevet ovenstående erklæring egenhændigt på tid og sted som anført, samt at stemmeafgivningen har fundet sted uden overværelse af andre. Vælgeren har forevist fornøden legitimation.

**Kommunens, ambassadens, konsultatets
stempel**

(Stempel)

Dato:

Hjælp ydet til udfyldning af stemmeseddel,

(stemmemodtagerens underskrift)]

[Stemmemodtagerens navn/stilling]

(Stempel)

VEND

VALGDAGEN TORSDAG DEN 3. DECEMBER 2015

Mødetidspunkt

På valgdagen møder valgstyrelserformanden kl. 07.00 og valgstyrelsen kl. 07.45 på valgstedet, medmindre andet er aftalt med valgsekretæren. De tilforordnede møder kl. 08.00.

Valghandlingen

Alle vælgere skal oplyse fødselsdato over for valglisteføreren. Vælgeren skal oplyse sit navn og sin bopæl på forespørgsel.

I vejledningen til de tilforordnede (se materialeoversigten forrest i denne vejledning) finder du en vejledning til modtagelse af valgkort og registrering af vælgere i valglisten. Det er vigtigt, at du har sat dig grundigt ind i fremgangsmåden.

Tilforordnede vælgere

Hvis der forudgående eller i løbet af valgdagen opstår tvivl om egnetheden af en tilforordnet vælger, kan valgstyrelsen og valgsekretæren på en venlig måde afvise vedkommende.

Er der tvivl, kontaktes Valgsekretariatet.

Pressen

Det er valgstyrelserne, der bestemmer, om og på hvilken måde pressen skal have adgang til afstemningslokalet.

Valgstyrelserne skal sikre, at pressen ikke får at se, hvad en vælger stemmer. Det gælder selvfølgelig også i de tilfælde, hvor vælgeren afgiver sin stemme uden for afstemningslokalet, f.eks. i en parkeret bil. Det gælder også, selvom vælgeren ikke har noget imod at vise pressen, hvad vedkommende har stemt. Valghemmeligheden er både en ret og en pligt.

Hvis valgstyrelsen tillader pressen at få adgang til afstemningslokalet, skal det sikres, at pressen først henvender sig til vælgerne efter, at de har stemt, og at en vælger kun medvirker/afbildes efter eget ønske.

Valgagitation

Valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning er ikke tilladt på valgstedet eller i umiddelbar tilknytning hertil. Vælgerne skal kunne komme uforstyrret til og fra afstemningslokalet.

Der må derfor ikke uddeles valgmateriale, hænges valgplakater op eller på anden måde udøves valgagitation på valgstedets matrikel. Der må heller ikke være et tændt tv eller lignende i valglokalet.

En vælger må heller ikke påvirke de øvrige vælgere. At en vælger bærer emblemer, mærkater eller lignende med opfordringer til at stemme på et bestemt parti eller en bestemt kandidat, eller har en mobiltelefon, smartphone, tablet m.v. tændt, er normalt ikke i sig selv nok til, at valgstyrelserne skal skride ind.

Valgstyrelser, tilforordnede vælgere og kommunalt ansatte må ikke bære politiske emblemer, mærkater eller lignende. De må heller ikke bære mærkater, emblemer eller lignende, der agiterer for et bestemt synspunkt i forhold til et bestemt politisk spørgsmål eller i øvrigt giver udtryk for en bestemt politisk holdning. Det er ikke i strid med forbuddet mod valgagitation at bære dannebrogsemler og lignende eller at flage med dannebrogssflag.

Exit polls

Der må ikke foretages exit polls (meningsmålinger) på valgdagen i stemmelokalerne eller på steder i umiddelbar tilknytning hertil. Exit polls skal holdes uden for stemmelokalerne, og der må først rettes henvendelse til vælgerne efter, at de har stemt.

Det er valgstyrelsen, der skal tage stilling til, om der må laves exit polls på valgstedet.

Et eventuelt afslag skal være sagligt begrundet, dvs. der kan kun gives afslag, hvis det vurderes, at en meningsmåling vil forstyrre afstemningens afvikling.

HJÆLP TIL STEMMEAFGIVNINGEN

Alle vælgere, der har behov for hjælp, kan forlange at få den nødvendige hjælp til stemmeafgivningen. Det gælder også fysisk og psykisk handicappede samt vælgere med behov for at få forklaret stemmesedlens indhold og få vejledning om fremgangsmåden ved stemmeafgivningen.

Der skal altid medvirke 2 personer, udover vælgeren selv, hvis en vælger skal have hjælp til at afgive stemme. Det skal enten være 2 valgstyrelser/tilforordnede vælgere, eller 1 valgstyrelse/tilforordnet vælger og en personligt udpeget hjælper. Se uddybning nedenfor.

Det er vælgeren selv og ingen andre, der over for en valgstyrelse/tilforordnet vælger skal bede om at få hjælp til sin stemmeafgivning.

En vælger må kun få hjælp til at afkrydse stemmesedlen, hvis vælgeren umiddelbart og utvetydigt over for begge hjælpere kan tilkendegive, hvad vælgeren ønsker at stemme. Det er ikke en umiddelbar tilkendegivelse, hvis der er uenighed/tvivl mellem hjælperne om, hvad vælgeren ønsker at stemme.

Er hjælperne i tvivl, kan tvivlen forsøges afklaret med supplerende neutrale spørgsmål.

Det er heller ikke en umiddelbar tilkendegivelse, hvis vælgeren medbringer en håndskreven/maskinskreven seddel eller tilkendegiver, hvad vedkommende vil stemme på gennem en tolk.

Den nødvendige kommunikation om vælgerens stemmeafgivning skal foregå på dansk.

Personligt udpeget hjælper

Vælgeren har ret til at forlange at få hjælp af en person, som vælgeren selv har udpeget, men der skal samtidig medvirke én valgstyrelse/tilforordnet vælger.

Det er vælgeren selv og ingen andre, der over for en valgstyrelse/tilforordnet vælger, skal forlange hjælp til stemmeafgivningen af en personligt udpeget hjælper.

Vælgeren må godt bede om hjælp på et andet sprog end dansk eller gennem tolk, men kommunikationen i selve stemmerummet skal foregå på dansk, jf. ovenstående afsnit.

En personligt udpeget hjælper må ikke give råd eller opfordring mht. vælgerens stemmeafgivning. Hvis det alligevel sker, skal stemmeafgivningen afbrydes. Hvis vælgeren fortsat ønsker at afgive sin stemme, skal den personligt udpegede hjælper erstattes af en valgstyrelse/tilforordnet vælger. Den nødvendige hjælp må herefter udføres af de 2 tilforordnede vælgere/valgstyrelser, medmindre vælgeren frabeder sig hjælp.

Der er ikke begrænsninger i, hvem vælgeren kan udpege som personlig hjælper ved stemmeafgivningen.

En personligt udpeget hjælper behøver ikke at have valgret eller være myndig, men skal have en sådan alder eller modenhed, at vedkommende forstår karakteren af sin virksomhed.

Hvis det er nødvendigt, skal en vælger have mulighed for at afgive stemme umiddelbart uden for stemmelokalet, f.eks. i en parkeret bil.

De tilforordnede vælgere ved indgangen skal tage imod vælgerens valgkort eller anden legitimation og sørge for, at vælgeren bliver afkrydset i valglisten.

Når vælgeren er afkrydset i valglisten, og vælgerens identitet er kontrolleret, skal to valgstyrelse/tilforordnede vælgere bringe stemmesedlen ud til vælgeren.

Når vælgeren har stemt, folder vælgeren stemmesedlen sammen og lægger den i en transportabel stemmeurne, som valgstyrelse/de tilforordnede vælgere bringer til vælgeren.

Vælgeren skal selv udfylde stemmesedlen uset af de to tilforordnede/valgstyrelse og lægge den i stemmeurnen, medmindre vælgeren har bedt om hjælp til stemmeafgivning (se ovenfor for procedure, hvis vælgeren har bedt om hjælp til stemmeafgivningen).

Andre vælgere, pressen m.fl., der evt. opholder sig uden for afstemningsstedet, må selvfølgelig heller ikke overvære vælgerens stemmeafgivning.

Valgstyrelse/den tilforordnede vælger bringer stemmesedlen tilbage til stemmelokalet i den transportable stemmeurne.

Der er lavet en instruktionsvideo herom: <https://youtu.be/S58RlxB2Ps0>

EKSEMPLER PÅ SPØRGSMÅL, DER KAN OPSTÅ I LØBET AF EN VALGDAG

Hvis en vælger har glemt eller ikke har modtaget sit valgkort, skal vælgeren henvises til den tekniske valgsekretær, der undersøger, om vælgeren er optaget på valglisten. Vælgeren skal i den forbindelse vise legitimation f.eks. sundhedskort, pas eller kørekort. Hvis vælgeren er på valglisten, udskrives et erstatningsvalgkort.

Hvis en vælger har brevstemt, kan vedkommende ikke stemme på valgdagen.

Hvis vælgeren ifølge valglisten har brevstemt, men insisterer på ikke at have stemt, skal valgsekretæren/en valgstyrer finde brevstemmen vha. vælgerens vælgernummer for at sikre, at oplysningerne i valglisten er korrekte.

Hvis en vælger, der har brevstemt, møder frem for at stemme på valgdagen, skal **valgsekretæren gøre opmærksom på episoden i afstemningsbogen.**

Hvis en vælger allerede er afkrydset i valglisten, kan vælgeren ikke stemme. Hvis vælgeren insisterer på ikke at have stemt, skal det tidligere valgkort findes som kontrol. **Valgsekretæren skal gøre opmærksom på episoden i afstemningsbogen.**

Hvis en vælger ikke findes på valglisten, skal det tjekkes på valgkortet, at vælgeren er mødt op på det rigtige valgsted. Hvis vælgeren er mødt op på det forkerte valgsted, henvises vælgeren til det korrekte valgsted. Hvis vælgeren ikke rettidigt kan nå hen til det korrekte valgsted, kan der intet gøres. Vælgeren må under ingen omstændigheder afgive sin stemme et andet sted.

Hvis vælgeren er mødt op på det korrekte afstemningssted, henvises vælgeren til oplysningsbordet, der kontakter Folkeregistret.

Hvis vælgeren vil have en pårørende, ven eller lign. med ind i stemmeboksen for at hjælpe med at stemme, skal der udover den personligt udpegede hjælper medvirke en tilforordnet vælger eller valgstyrer.

Vælgeren skal selv over for en valgstyrer/tilforordnet vælger forlange at få hjælp til sin stemmeafgivning.

Hvis en vælger vil have sit barn med ind i stemmerummet, skal barnet være under skolealderen af hensyn til stemmehemmeligheden, medmindre vælgeren udpeger sit barn til personlig hjælper, se herunder. Større børn må ikke overvære selve stemmeafgivningen, men man kan som tilforordnet i stedet venligt opfordre til, at barnet går igennem stemmeboksen, ser sig omkring og venter på den anden side.

Der er lavet oplysningskilte vedr. reglerne for børn i stemmerummene til valgstedet.

Hvis en vælger udpeger et barn til at yde hjælp til stemmeafgivningen, gælder samme regler som

ovenfor, herunder at der udover den personligt udpegede hjælper skal medvirke en tilforordnet vælger eller valgstyrelser. Det er ikke et krav, at en personligt udpeget hjælper har valget eller er myndig, men vedkommende skal være moden nok til at forstå opgaven.

Må en vælger tilkendegive gennem tolk, at vedkommende ønsker at udpege en personlig hjælper? Ja, en vælger har ret til at bede om hjælp til stemmeafgivningen gennem en tolk, men kommunikationen i selve stemmerummet skal foregå på dansk. En vælger må kun få hjælp til at afkrydse sin stemmeseddel, hvis vælgeren umiddelbart over for dem, der yder hjælp, utvetydigt kan tilkendegive, hvad vælgeren ønsker at stemme. En skriftlig tilkendegivelse eller en tilkendegivelse gennem tolk i stemmerummet er ikke nok.

Eventuel tvivl skal afklares med neutrale spørgsmål f.eks. ved at læse hele stemmesedlen op for vælgeren.

Valgstyrere, tilforordnede vælgere og kommunale medarbejdere skal henvende sig til vælgerne på dansk.

Hvis en personligt udpeget hjælper forsøger at påvirke vælgeren i stemmerummet, skal stemmeafgivningen afbrydes, og en valgstyrelse tilkaldes. Den nødvendige hjælp til vælgerens stemmeafgivning udføres herefter af 2 valgtilforordnede/valgstyrere, medmindre vælgeren frabeder sig hjælp.

Må en vælger vise, hvad vedkommende har stemt f.eks. til pressen eller andre tilstedeværende? Nej, stemmehemmeligheden er både en ret og en pligt. En vælger må derfor ikke vise, hvad vedkommende har stemt. Det gælder også, selvom vælgeren ikke selv har noget imod det. Selve stemmeafgivningen skal foregå i stemmerummet, hvor kun vælgeren må være til stede. Når vælgeren har stemt, skal stemmesedlen foldes sammen, så ingen kan se, hvad vælgeren har stemt. Vælgeren lægger herefter stemmesedlen i stemmeurnen.

Hvis en vælger ikke kan komme ind i valglokalet, skal vælgeren have mulighed for at afgive stemme umiddelbart uden for stemmelokalet, f.eks. i en parkeret bil. Når vælgerens identitet er kontrolleret, og vedkommende er afkrydset i valglisten, skal to valgstyrere/tilforordnede vælgere bringe stemmesedlen ud til vælgeren. Når vælgeren har stemt, folder vælgeren stemmesedlen sammen og lægger den i en transportabel stemmeurne. Valgstyreren/den tilforordnede vælger bringer stemmesedlen tilbage til stemmelokalet i den transportable stemmeurne. Vælgeren skal selv udfylde stemmesedlen udet af de to valgtilforordnede/valgstyrere og lægge den i stemmeurnen, medmindre vælgeren har bedt om hjælp til stemmeafgivning. Andre vælgere, pressen m.fl., der evt. opholder sig uden for afstemningsstedet, må selvfølgelig heller ikke overvære vælgerens stemmeafgivning.

Se video herom på Youtube: <https://youtu.be/S58RlxB2Ps0>

OPTÆLLING AF STEMME

Det er valgstyrelsens ansvar at sikre, at der foretages korrekt optælling af stemmesedlerne, og stemmeoptællingen sker under valgstyrrernes ansvar, kontrol og instruktion, jf. vejledning om stemmeoptælling. Det er derfor vigtigt, at du sætter dig grundigt ind i reglerne for bedømmelse af stemmesedler, se vejledning. Valgstyrelsen skal i løbet af valgdagen aftale, hvordan optællingen skal foregå.

Optællingen er offentlig, og en vælger har derfor ret til at overvære den. Men sørg for at spærre af, så evt. publikum ikke har adgang til stemmesedlerne eller bliver blandet med optællerne.

HUSK AT DØRENE TIL VALGLOKALET IKKE MÅ LÅSES UNDER OPTÆLLINGEN. DET ER VIGTIGT, AT OFFENTLIGHEDEN HAR ADGANG TIL AT OVERVÆRE OPTÆLLINGEN.

PERSONALE PÅ VALGDAGEN

Udover valgsekretæren, valgstyrelsen og de tilfornordede vælgere er følgende til stede:

Administrativ medhjælp – hjælper valgsekretæren i løbet af dagen

Teknisk valgsekretær - ansvarlig for de digitale valglister og udskrivning af erstatningsvalgkort

Køkkenmedhjælp sørger for forplejning i løbet af valgdagen

Bude :

- henter valgmaterialet i valgdepotet dagen før valget
- møder på afstemningsstedet kl. 06.00 og tage imod stemmesedler m.m. fra trykkeriet, der ankommer mellem kl. 06.00 og kl. 08.00
- tæller stemmesedlerne, inden de udleveres til valgbordene
- sørger i løbet af dagen for at udlevere stemmesedler til valgbordene
- fører regnskab over de udleverede stemmesedler
- pakker valgmaterialet ned efter optællingen på valgaftenen

Teknisk ejendoms personale:

- sørger for at de lokaler, der skal bruges til valget, bliver ryddet for overflødig inventar, så kun det antal borde og stole, der ifølge opstillingsplanen skal anvendes, er til stede
- sørger for, at valgmaterialet (eksamensborde, galger, lysarmaturer, stemmebokse, stemmeurner, tæpper m.v.) bringes til valglokalet, så det er klar, når håndværkerne skal påbegynde opstillingen
- fremtager materiel til evt. slisker og sluser
- sørger for at valgsekretærer og bude har adgang til valgstedet dagen før valgdagen
- er til stede på skolen på valgdagen mellem kl. 06.00 og 08.00, og er til rådighed for og samarbejder med den lokale valgsekretær i et omfang svarende til almindelig lokaleudlån, til valget er afsluttet
- opstiller borde til stemmeoptælling i samarbejde med budene efter valgbehandlingen er afsluttet kl. 20.00

Udover ovennævnte funktioner påhviler det den tekniske ejendomsleder at tilrettelægge udførelsen af de opgaver, der normalt varetages i forbindelse med udlån af lokaler.

Vejledning vedrørende stemmeoptælling

Optællingspersonale

I løbet af dagen aftaler valgstyrelsen og valgsekretæren tilrettelæggelsen af optællingen efter kl. 20.00. Alle tilforordnede vælgere skal som udgangspunkt deltage i optællingen, medmindre de kun har meldt sig til at deltage, indtil optællingen begynder.

Optællingen foregår efter valgstyrerformandens instruktion og under dennes ansvar, men i øvrigt under valgstyrernes opsyn og kontrol.

Valgsekretæren kontrollerer bordregnskaberne fra de enkelte borde, udfylder det samlede stemmeseddelregnskab og afstemningsbogens side 3 og 4.

Optællingen påbegyndes hurtigst muligt efter afstemningens afslutning.

Eftersom stemmesedlerne ved dette valg kun skal opdeles i "Ja", "Nej" og ugyldige, gives der ingen specifik vejledning i optællingen.

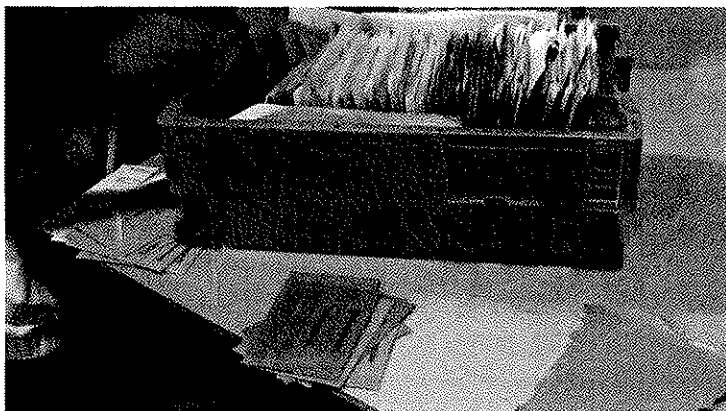
Stemmesedlerne bundtes med elastik i bunker á 100 stk. Indsæt en Post-It for hver 50 stk., da dette letter eventuelle omtællinger.

Optælling af brevstemmer

Der udpeges 5 personer (fra forskellige partier) til at tage sig af brevstemmerne under ledelse af en valgstyrer.

Først tages inderkuverten ud af yderkuverten.

Følgrebrevne skal blive liggende i yderkuverterne.

2. Derefter åbnes stemmeseddelkonvolutternen, og stemmesedlerne tages ud og sorteres.

Åbningen af inderkuverterne er tidskrævende, og det er derfor vigtigt, at der afsættes 2-3 personer til dette.

NB! En brevstemme er ugyldig, hvis inderkuverten:

- er forsynet med påskrift eller påklæbning. Hvis dette er tilfældet, skal inderkuverten ikke åbnes.
- indeholder andet eller mere end én stemmeseddel

Herefter sker sortering, kontrol og optælling som ved for de almindelige stemmesedler. Husk, at resultatet af denne optælling skal indgå i de samlede optællingsresultater.

Optællingens afslutning.

Optællingsresultatet for henholdsvis stemmesedler afgivet på valgdagen og brevstemmer skrives på optællingsblanketten og gives til valgsekretæren, som afstemmer resultatet med antallet af udleverede stemmesedler ifølge bordregnskaberne og indsendte brevstemmer og udfylder afstemningsbogen (både den fysiske og afstemningsbogen på USB-stikket).

Når tællerresultatet er godkendt af valgsekretær og formand, meddeles det de tilstedeværende, og valgsekretæren indberetter **straks resultatet til Valgsekretariatet.**

Bilag 6 - Bedømmelsen af stemmesedler ved folkeafstemningen

Stemmesedlernes gyldighed bedømmes efter reglerne i bekendtgørelsen om bedømmelse af stemmesedler afgivet til folkeafstemninger (Bekendtgørelse nr. 298 af 23. april 1992).

Vælgeren stemmer ved at sætte et kryds på stemmesedlen ved ordet "Ja", hvis vælgeren stemmer for lovforslaget, eller ved ordet "Nej", hvis vælgeren stemmer imod lovforslaget.

Stemmesedler afgivet på valgdagen

Eksempler på **GYLDIG** afmærkning af stemmesedler afgivet på valgdagen

Kryds

Tegnet for plus

Hakafmærkning

Kryds påført ud i ét

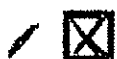
Tydeliggjort kryds

Gnidret eller fedt kryds

Kryds uden for afkrydsningsrubrikken, hvis afmærkningen i øvrigt er gyldig

Afmærket med et kryds og med et overstreget, udvisket eller halvt kryds inden for samme afkrydsningsfelt

Max 3 krydser inden for samme afkrydsningsfelt

Eksempler på **UGYLDIG** afmærkning af stemmesedler afgivet på valgdagen

Halvt kryds

Halvt kryds

Halvt kryds

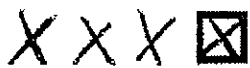
Bogstav

Stjerne

Cirkel

Mere end 3 kryds

Blanke stemmesedler

En stemmeseddel er ugyldig, hvis den er blank.

Stemmesedler, der ikke er afmærket med et kryds eller lignende

En stemmeseddel er ugyldig, hvis den ikke er afmærket med et kryds, men i stedet:

- afmærket med en stjerne, et bogstav, en cirkel eller et andet mærke, der ikke har karakter af et kryds
- den foruden et kryds er afmærket med et bogstav, en cirkel eller et andet mærke, der ikke har karakter af et kryds
- helt eller delvist overstreget
- afmærket med kryds i såvel feltet for "Ja-stemme" og "Nej-stemme"
- afmærket med kryds, der rækker ind i såvel feltet for "Ja-stemme" og feltet for "Nej-stemme". Hvis den væsentligste del af krydset, herunder krydsets skæringspunkt, er placeret i et af felterne, er stemmesedlen gyldig, medmindre den er ugyldig af andre grunde.
- afmærket med overstreget, udvisket eller halvt kryds, dvs. en lodret, vandret eller skrå streg
- afmærket med kryds i ét og udstreget eller udvisket kryds i et andet partifelt
- alene afmærket med kryds uden for felterne for henholdsvis "ja-stemme" og "nej-stemme"
- hvis ordet "ja" eller "nej" er overkrydset, overstreget eller understreget.
Dette gælder dog ikke, hvis ordet "ja" eller "nej" er overstreget samtidig med, at der er sat kryds i feltet Nej-stemme henholdsvis Ja-stemme eller hvis ordet "Ja" henholdsvis "Nej" er understreget, samtidig med at der er sat kryds i feltet for "Ja-stemme" henholdsvis "Nej-stemme", medmindre stemmesedlen er ugyldig af andre grunde
- påført ordet "ja" eller "nej"
- påført andre former for påskrift, påtegning eller påklæbning (afsmitning eller lignende fra den blyant, tusch eller kuglepen, som er brugt til at sætte krydset, er ikke påskrift)
- på anden måde er givet et særpræg fx hvis den er afmærket med forskellig skriftfarver, er revet itu, inden den blev taget ud af stemmeurnen.
- udfyldt på bagsiden i stedet for eller ud over på forsiden

Rettelser eller overstregninger, der fremtræder **utvetydigt**, anses ikke for særpræg.

Udfyldning af brevstemmeseddel på forsiden uden for de rubrikker, der er bestemt til udfyldning, gør ikke i sig selv, at brevstemmesedlen bliver ugyldig.

Afmærkning af stemmesedlen med et andet skriveredskab, end der er fremlagt i stemmerummet, gør ikke i sig selv stemmesedlen ugyldig, medmindre farven eller tykkelsen er helt usædvanlig.

Kryds med "arme" ud over det ene af de to felter og kryds med skriveredskab, der har smittet af, må bedømmes i det enkelte tilfælde. Det afgørende er, at der ikke er tale om særpræg og, at der ikke er tvivl om, hvad vælgeren har ønsket at stemme på.

Reglerne om særpræg betyder, at en stemmeseddel kan være ugyldig, selvom der ikke er tvivl om vælgerens mening.

Særligt for brevstemmer

En brevstemmeseddel er ugyldig pga. særpræg, hvis konvolutten, hvori brevstemmen er indlagt, er forsynet med påskrift eller påklæbning. I dette tilfælde skal brevstemmen lægges uåbnet til side **sammen med blanke og andre ugyldige** stemmesedler og medregnes som en **ugyldig** stemmeseddel.

Tilklæbning af brevstemmekuverten med klar tape medfører ikke ugyldighed.

Gode råd når borgere med funktionsnedsættelser skal stemme

Generelt

- Tal direkte til borgeren og ikke til ledsageren.
- Spørg om borgeren har behov for hjælp
- Det er helt i orden at bruge ord som "høre", "se" og "gå".
- Tal ikke højt til en døv.
- Sæt dig ikke på hug, når det er en kørestolsbruger.
- Der er ingen faciliteter på, hvad der er rigtigt.
- Man skal kun hjælpe når der er et reelt behov.
- Brug lyd til at angive hvor noget er fx stemmeurnen (bank let på låget)
- Brug ord der angiver retning fx "til højre er der en blyant" i stedet for "der er en blyant"

Praktiske

- Det er en god ide at ledsage borgeren med synshandicap, men kun hvis vedkommende vil have det, så spørg først.
- Kørestolsbrugere skal kun skubbes, hvis de beder om det.
- Lav en særlig tilgængelig stemmeboks, hvor der kan køre en kørestol ind. Boksen skal være 1 meter bred.
- Hav en transportabel pult.
- I samme stemmeboks skal der være godt lys og gerne en lup.
- Skriv gerne beskeder til den døde, hvis ikke kommunikationen fungerer.

Til: OIM Valg (valg@oim.dk), Karen J. Klint (karen.klint@ft.dk), Peter Juel Jensen (peter.juel.jensen@ft.dk)
Cc: 'folketinget@ft.dk' (folketinget@ft.dk)
Fra: an archos
Titel: Klage over ikke at kunne deltage i folkeafstemningen den 3.12. 2015
Sendt: 10-12-2015 16:58:53

København, torsdag den 10. december 2015

Valgenheden, **Indenrigsministeriet**

Udvalget til valgs prøvelse, Folketinget

Klage

Torsdag den 3. december var der en folkeafstemning - om "retsforbeholdet".

Jeg mødte op på valgstedet lidt over en time før valgstedet skulle lukke. For at sætte et X.

Jeg havde ikke mit valgkort med. Jeg blev derfor bedt om at gå hen til et særligt bord. Her sad tre tilforordnede.

Jeg blev bedt om at legitimere mig.

Jeg viste det 'papir' frem, jeg havde på mig: mit mastercard og mit "mimrekort" (A).

Jeg fik at vide, at denne legitimation ikke var tilstrækkelig.

Der blev spurgt til andre typer legitimation.

Kørekort? Dét har jeg aldrig haft.

Pas? Det har jeg sidst haft engang i 1980'erne.

Sygesikringsbevis? Nej, det havde jeg ikke på mig.

Så kan du ikke stemme, lød konklusionen fra bordet med de tre tilforordnede.

Dét kan ikke passe, sagde jeg.

I kan se på valglisten, at jeg - borgeren Allan Anarchos - endnu ikke har udøvet sin valghandling. Det ønsker jeg at gøre nu. Jeg ønsker at sætte mit X.

Jeg bad om at tale med en valgstyrrer. De tre tilforordnede nævnte ikke, at en sådan fandtes og at jeg kunne "gå højere op".

Dette er derfor mit første klagepunkt:

1. De tre tilforordnede tog ikke initiativ til at orientere vælgeren, som de afviste, om at jeg evt. kunne tale med en valgstyrelse og evt. få lov til at stemme, til trods for afvisningen ved "det særlige bord".

En valgstyrelse dukkede op. Jeg gentog overfor ham, at jeg gerne ville sætte mit X. Han sagde, at det kunne jeg åbenbart ikke og at de ved "det særlige bord" havde afvist flere end mig - på hans ordre, instruks.

Jeg bad om at se på hvilket grundlag, han havde sat til de tilforordnede ved "det særlige bord" til at afvise borgere som mig.

Han tog mig med ind i et rum, hvor der var en frokoststue for de tilforordnede.

Han fandt papirerne (fra indenrigsministeriet) frem og bladrede frem til rette sted. Han nævnte, at den vejledning, han stod med, var specielt for valgstyrelserne, mere detaljeret end en tilsvarende for de tilforordnede.

En tilforordnet bød mig en sodavand. Da jeg ville til at drikke den, tog valgstyrelsen sodavanden. Jeg måtte ikke få en sodavand.

Jeg gjorde valgstyrelsen opmærksom på, at det sted, han nu havde fundet frem, hvor den formulering stod, som omhandlede borgerens legitimation, ikke omtaler et personnummer. Der stod "fx" - for eksempel - sygesikringsbevis, pas, kørekort. Intet om CPR-nr. Det kunne vi begge to se helt tydeligt, valgstyrelsen og borgeren, som vi stod der sammen.

Det var alligevel, hvad der skulle til, insisterede han.

Jeg gjorde opmærksom på, at jeg havde legitimation med og fremvist den. Det var ikke nok og i orden, gentog han.

Jeg gjorde opmærksom på, at det kunne ses af valglisten, at borgeren - undertegnede - endnu ikke havde fået stemmesedlen og stemt. Det gjorde intet indtryk på valgstyrelsen.

Jeg sagde, at han burde konsultere en jurist om denne afvisning af borgerne på et grundlag, som ikke harmonerede med hans - og valgstedets - vejledning i dette. Han måtte have et telefonnummer til en sådan jurist i indenrigsministeriet, som han kunne benytte sig af.

Han sagde, at han i så fald skulle ringe til en jurist i Københavns Kommune og ikke til Indenrigsministeriet, men at det ville han ikke og han tilføjede, at han "iøvrigt" ikke havde dette telefonnummer. Nå da.

Dette er mit andet klagepunkt:

2. Valgstyrelsen ville ikke kontakte en jurist (i Københavns Kommune eller Indenrigsministeriet) for at få præciseret hvornår en borger kan afvises ved hans "særlige bord" på det valgsted, han var ansvarlig for.

Jeg forlod valgstedet.

Udenfor ringede jeg til Københavns Kommune. Jeg var heldig og fik kontakt med en "Jonas".

Jeg ringede først på hovednummeret 33663366. Kl. 19.04. Og igen kl. 19.14.

Han var ikke jurist, men havde en vagt for kommunen på valgdagen og lyttede pænt på

mig. Han ville kontakte Folkeregisteret. Det gjorde han og ringede tilbage til mig kl. 19.28 og fortalte, at den person i folkeregisteret, som han havde talt med, havde sagt, at man skulle fremvise ID med personnummer for at kunne stemme.

Var den person en jurist, spurgte jeg. Nej, svarede Jonas. Jeg bad ham om at ringe folkeregisteret op igen og tale med en jurist. Hvis det var muligt. Det gjorde han (tak, Jonas). Tiden gik, løb. Jeg fik ikke noget opkald. Jeg ringede derfor tilbage på det direkte nummer, Jonas havde ringet fra: tlf.nr. 3366. Efter et par opkald, fik jeg kontakt og Jonas sagde, at en jurist havde sagt (lovet Jonas), at hun ville ringe mig op. Det havde hun ikke gjort, sagde jeg, og bad Jonas (Københavns Kommune) om at ringe hende op igen og bede hende om at gøre det, hun havde lovet, hun ville gøre: ringe mig op.

Nu var der kun et kvarter til valgstedet lukkede. Jeg ville gå derind igen, hvis juristen evt. kunne bekræfte, at jeg havde ret til at sætte mit X på det grundlag, som var til stede.

Kl. 19.57 - iflg. min mobiltelefon - ringede juristen.

Jeg konstaterer idag, at hun er "chef for folkeregisteret" (B). Hendes navn: Trine Oliveri.

Hun ringede fra mobilnr. . Hun kunne have ringet mig op 20-30 minutter før dette tidspunkt 3 minutter i "lukketid".

3. Dette er derfor mit tredje klagepunkt. Trine Oliveris manglende opkald efter samtalen med Jonas, Københavns Kommune.

Trine Oliveri's "budskab" til mig var, at en borger skulle kunne fremvise ID med CPR-nr. for at kunne få en stemmeseddel udleveret og deltage i en valghandling/afstemning. Men, dét stod der jo netop ikke noget om i den vejledning, jeg havde set hos valgstyrelsen derinde på valgstedet, sagde jeg. Og det var derfor jeg havde ringet til kommunen. Og hvorfor ringer hun til vælgeren to minutter før valgstedet lukker? Hun kunne jo - og havde lovet (Jonas) - for næsten en halv time siden, at hun ville give borgeren med den uforrettede sag, et kald.

Nu var jeg blevet forhindret i at kunne stemme. Først af tre tilforordnede, dernæst af en valgstyrelse og endelig af (beskeden fra) Trine Oliveri, en melding som jeg mente, måtte være gal, forkert.

Så løb batteriet ud. (Jeg havde nævnt overfor både Jonas og Trine, at mit batteri i mobilen var helt nede ...). Trine ringede nu hurtigt igen kl. 20.01 og 20.02. Hun ville sige et eller andet. Jeg sagde, at valgstedet jo nu var lukket og at batteriet (som hun kunne opfatte så tydeligt) nu var så langt nede, at telefonsamtaler var umuligt.

Jeg ser frem til en behandling af denne klage.

Udover de her tre nævnte punkter, klager jeg over, at jeg af tilforordnede, valgstyrelser og folkeregisteret fik at vide, at jeg **ikke** kunne få lov til at deltage i folkeafstemningen den dag, fordi jeg ikke havde ID med mit CPR-nr. Den legitimation, jeg havde på mig, var ikke tilstrækkelig og i orden. Sådan lød det enstemmigt fra disse personer og instanser. Og dét stemmer ikke overens med den formulering, jeg så i vejledningen hos valgstyrelsen. Her stod / står intet om CPR-nr.!

Hvad er op og ned? Hvad er korrekt og forkert, når man hhv. tillader og afviser en borger at deltage i en valghandling / afstemning?

Svaret imødeses.

Allan Anarchos

(A) Buskort. For en pensionist. Indeholder et farvefoto af undertegnede, min folkeregisteradresse og de første seks cifre i mit CPR-nr.

(B) [http://www.ofir.dk/Mobil/resultat/VisJob.aspx?](http://www.ofir.dk/Mobil/resultat/VisJob.aspx?list=SimpleSearchResultsJobsIds_SameCompanyAds&querydesc=SimpleSearchQuery_SameCompanyAds&backUrl=aHRocDovL3d3dy5vZmlvLm)

[list=SimpleSearchResultsJobsIds_SameCompanyAds&querydesc=SimpleSearchQuery_SameCompanyAds&backUrl=aHRocDovL3d3dy5vZmlvLm](http://www.ofir.dk/Mobil/resultat/VisJob.aspx?list=SimpleSearchResultsJobsIds_SameCompanyAds&querydesc=SimpleSearchQuery_SameCompanyAds&backUrl=aHRocDovL3d3dy5vZmlvLm)

